

**BEMÆRK, AT PROGRAMMET ER I UDKAST. DET ER IKKE
ENDELIGT GODKENDT AF EU-KOMMISSIONEN. DER
KAN DERFOR SKE ÆNDRINGER**

Nationalt program for EU's Regionalfond
DANMARK

21. marts 2022

*Stærke virksomheder gennem innovation,
digitalisering og grøn omstilling*

[uddrag]

Innovation

Selvom der overordnet set er en forståelse for vigtigheden og effekten af arbejdet med innovation blandt SMV'er og iværksættere, er der dog flere barrierer for, at disse målgrupper engagerer sig i innovationsaktiviteter. Barriererne er fx manglende viden om, hvilket innovationspotentiale virksomheden har, og manglende viden om, hvordan man konkret arbejder med innovation. Endelig er manglende viden om, hvilke innovationsaktiviteter der er tilgængelige og relevante for virksomheden, og manglende viden om, hvilke aktører der er værdi i at samarbejde med, væsentlige barrierer.

Det er afgørende at overkomme disse barrierer for at sikre, at innovation sker i SMV'er og iværksættervirksomheder, så den ønskede vækst, jobskabelse og udvikling kan realiseres. Og det er således med dette udgangspunkt, at der ønskes at investere yderligere i innovation blandt SMV'er og iværksættervirksomheder.

Europa-Kommissionens landerapport for 2019 anbefaler, at dette fx sker via klynger og netværk. Klyngestrukturen i Danmark, som er udformet til at understøtte Danmarks strategi for intelligent specialisering, skal bidrage til at få flere virksomheder i gang med at arbejde med og samarbejde om innovation samt stifte kendskab med det relevante økosystem og øvrige danske innovationssystem. Men klyngestrukturen skal også understøtte samarbejdsaktiviteter med højt innovationsniveau, herunder både samarbejder mellem virksomheder og videninstitutioner, GTS-institutter, offentlige myndigheder og andre virksomheder.

Danske SMV'er og iværksættervirksomheder har meget varierende niveauer af innovationsmodenhed, forstået som forudsætninger for og erfaring med at indgå i samarbejdsaktiviteter om innovation.

Innovation er en central kilde til udvikling og jobskabelse og er en nødvendig forudsætning for at løse samfundsudfordringer som grøn omstilling, digital omstilling og pres på velfærdsstaten. Innovation handler om at omsætte forskning, viden og idéer til produkter og services, der skaber værdi for virksomhederne og samfundet.

Prioritet 1 Innovation, konkurrenceevne og digitalisering

1.1 Mere forskning og innovation i danske SMV'er

Specifik målsætning

i) at styrke forsknings- og innovationskapaciteten og udbredelsen af avancerede teknologier

Fondenes interventioner

Tilknyttede aktionstyper

Europa-Kommissionens landerapport for 2019 fremhæver, at flertallet af danske SMV'er ikke i tilstrækkelig grad ruster sig til fremtiden gennem innovation og omstilling. Der er derfor behov for at investere i at forbedre SMV'ernes innovationskapacitet og indførelsen af avancerede teknologier. Kommissionen anbefaler, at SMV'ernes innovationskraft øges ved *at forbedre forsknings- og innovationskapaciteten og indførelsen af avancerede teknologier i SMV'er*, og at dette fx sker via

klynger og netværk. Landerapporten anbefaler også, at Danmark investerer i at *udvikle kvalifikationer for intelligent specialisering, industriel omstilling og iværksætteri og skabe synergivirkninger med foranstaltninger til livslang læring*. Fra danske virksomheder og det brede partnerskab om fondene efterspørges integrerede projekter, hvor virksomheder tilbydes relevant kompetenceudvikling sammen med andre tiltag. Denne prioritet skal derfor levere investeringer, som svarer på begge anbefalinger fra landerapporten, mens Socialfonden Plus som følge af arbejdsdelingen mellem fondene i Danmark støtter længerevarende kompetenceforløb.

Med innovation forstås implementeringen af et nyt eller væsentligt forbedret produkt (vare eller tjenesteydelse), en ny eller væsentligt forbedret proces, en væsentlig ny organisatorisk metode eller en væsentlig ny markedsføringsmetode (OECD, Oslo-Manual). Det er således vigtigt at pointere, at der i regionalfondsindsatsen lægges en bred forståelse af innovation til grund for bedst at kunne understøtte brede og sammenhængende innovationsforløb uanset virksomhedens erfaring eller modenhed til at indgå i arbejdet med innovation.

Indsatsen bygger på en samarbejdslogik, hvor innovation sker i samarbejde og samskabelse med andre, herunder fx videninstitutioner, andre virksomheder eller offentlige aktører. Der kan med indsatsen derfor ydes støtte til en bred række af aktiviteter, som alle øger graden af samarbejde i de danske erhvervsmæssige økosystemer.

Danske SMV'er og iværksættervirksomheder har varierende niveauer af innovationsmodenhed, forstået som forudsætningerne for og erfaringen med at indgå i samarbejdsaktiviteter om innovation.

Der kan derfor støttes længerevarende og skræddersyede innovationsforløb for en given målgruppe, så indsatsen dels kan rumme virksomheder med høj innovationsmodenhed, som blot er i tvivl om, hvilken anden aktør, de skal samarbejdes med for at skabe innovation, dels virksomheder, der aldrig eller i ringe grad har haft kontakt med innovationssystemet, og som fx endnu ikke har fået klarlagt deres innovationspotentiale, og som desuden har brug for et løft af deres innovationsmodenhed.

Regionalfonden kan under iagttagelse af relevante forordninger og i overensstemmelse med Kommissionens vejledning anvendes til medfinansiering af operationer inden for Digital Europa-programmet. Støttede aktiviteter skal falde inden for de indsats typer, som er beskrevet i denne prioritet og bidrage til regionalfondsprogrammets mål.

Indsatstyper

A. Fremme af innovationskapacitet og samarbejdsprojekter

Der kan støttes innovationssamarbejdsprojekter, herunder forprojekter og gennemførlighedsundersøgelser, med fokus på produkt-, service-, markedsførings-, proces- eller organisatorisk innovation i samspil mellem virksomheder og med andre nationale og internationale aktører på fagområdet såsom videninstitutioner, iværksætermiljøer, investorer, private rådgivere og myndigheder, fx via samarbejdsbaserede F&U-aktiviteter, B2B-samarbejder, offentlig-privat-samarbejde, konceptudviklingsforløb samt behovs- og potentialeafdækningstiltag.

Virksomhedernes udvikling af nye løsninger kan også støttes. Det kan ske gennem ekstern rådgivning om innovation og styrket udnyttelse af avancerede teknologier. Det kan også være samarbejde mellem SMV'er eller iværksættervirksomheder og andre aktører, fx videninstitutioner, om udviklingen af nye

løsninger, herunder også løsninger, der styrker den digitale og/eller grønne omstilling, fx kunstig intelligens.

Der skal indgå mindst én SMV eller iværksættervirksomhed i samarbejdsprojektet. Der stilles ikke krav om en bestemt sammensætning af yderligere aktørtyper, der involveres i samarbejdet, da det afgørende er selve samarbejdselementet. Det er dog ikke tilstrækkeligt, at én *klyngeorganisation* samarbejder med én SMV eller iværksættervirksomhed.

I forbindelse med samarbejdsprojekterne vil der derudover kunne støttes aktiviteter rettet mod kompetenceudvikling af virksomheders ledelse og medarbejdere med henblik på at øge virksomhedens modenhed til at indgå i innovationsaktiviteter eller anvende nye, avancerede teknologier og/eller åbne nye markeder for virksomheden. Dette har til formål at ruste SMV'er og iværksættere til at indgå i innovationsaktiviteter og dermed øge kontaktfladen mellem SMV'er og iværksættere og det danske innovationssystem. På denne måde er det ikke kun i den regionalfondsfianserede indsats, der skabes værdi, men også i et bredere perspektiv for virksomhederne og for det danske samfund.

Indsattstypen er vurderet som forenelig med DNSH-princippet, da de på grund af deres karakter ikke forventes at have nogen væsentlig negativ miljøpåvirkning.

B. Test- og demonstrationsfaciliteter

Det er muligt at støtte etablering af test-, udviklings- og demonstrationsfaciliteter, der er tilgængelige for SMV'er. Denne prioritet kan også støtte tiltag, der understøtter og faciliterer SMV'ernes adgang til og samarbejde om brug af nyetablerede eller eksisterende test-, udviklings- og demonstrationsfaciliteter. Støtten skal skabe merværdi for virksomhederne og ikke blot være etablering af parallel kapacitet til eksisterende tilbud. Indkøb af maskiner, udstyr og anlæg, der bidrager til øget adgang for SMV'er og iværksættervirksomheder til de nævnte typer faciliteter, kan ligeledes støttes, herunder udvidelse af kapacitet. Anvendelse af maskiner og udstyr, som allerede er anskaffet af projektet eller støttemodtageren, støttes ikke. Støttemodtageren er enten en SMV (hvis der alene støttes øget adgang) eller test- og demonstrationsfacilitetens ejer(e) (hvis der støttes etablering eller udvidelse). Der kan godt ydes støtte til SMV'ers betaling for adgang til eksisterende udstyr, fx hos et laboratorium.

Indsattstypen er vurderet som forenelig med DNSH-princippet, idet risikoen for negativ påvirkning af miljø og klima vurderes at kunne håndteres inden for rammerne af gældende lovgivning.

C. Matchmaking, netværksskabelse og viden

For at øge optaget af SMV'er og iværksættere i de relevante økosystemer og innovationssystemer i bred forstand støttes opsøgende arbejde rettet mod bl.a. virksomheder, der ikke tidligere har deltaget i innovationsaktiviteter. Dette kan fx være offentligt åbne konferencer, seminarer, gåhjemmøder, matchmaking-arrangementer, workshops, faglige netværk mv., hvor målgruppen mødes og inspireres til at samarbejde.

Derudover kan generel B2B-matchmaking og kollektive forløb mellem virksomheder og potentielle samarbejdspartnere i ind- og udland støttes for at nedbryde barrierer for samarbejde mellem virksomheder og for at afklare virksomheders potentiale ved at indgå i samarbejdsaktiviteter om innovation.

Dertil kan idégenereringsforløb mellem virksomheder og med andre aktører støttes for at sikre, at innovationen sker med kobling til relevante problemstillinger, dels på enkeltvirksomhedsniveau, dels på samfundsniveau.

Der kan ydes støtte til innovationsklyngers udveksling af erfaringer og viden samt kommunikation herom, hvis det indgår som led i virksomhedsrettede aktiviteter. Innovationsklyngers udarbejdelse af analyser, som er relevante for at styrke forsknings- og innovationskapaciteten hos SMV'er og udbrede avancerede teknologier, kan også støttes. Innovationsklynger skal i denne forbindelse være udpeget af uddannelses- og forskningsministeren til at varetage klyngeindsatsen for et erhvervs- og teknologiområde i henhold til lov om erhvervsfremme og strategien for decentral erhvervsfremme eller yderligere spirende erhvervs- og teknologiområder.

Indsatsstypen er vurderet som forenelig med DNSH-princippet, da de på grund af deres karakter ikke forventes at have nogen væsentlig negativ miljøpåvirkning.

Generelle forudsætninger

Store virksomheder

Store virksomheder kan ikke være en del af målgruppen for et projekt, men kan medvirke i én til én-samarbejder, medvirke i bredere samarbejder og styrke økosystemet omkring de deltagende SMV'er. De store virksomheder kan enten indgå som økonomisk partner i projektet eller indkøbes som eksterne leverandører. Store virksomheder indgår i projekter under hensyntagen til statsstøtteregeleterne.

Formålet med store virksomheders deltagelse skal være at styrke SMV'ens eller iværksættervirksomhedens innovationskapacitet, fx ved at få adgang til værdifuld viden eller test af løsninger. Tidlige innovationspartnerskaber mellem iværksættervirksomheder og SMV'er er centrale for innovation i flere brancher. Iværksætterne og SMV'erne er ofte *first movers* inden for forretningsanvendelse af ny teknologi, mens de etablerede virksomheder i mange tilfælde er vejen til markedet for de nye idéer.

Statsstøtte

Støtte til rammeprojekter ydes som de minimis-støtte. Støtte til andre typer projekter, hvor fx de deltagende virksomheder allerede er kendt på ansøgningstidspunktet, kan ydes efter gruppefritagelsesforordningen.

De vigtigste målgrupper

Indsatsernes målgruppe er SMV'er og iværksættervirksomheder inden for Danmarks områder for intelligent specialisering, der er beskrevet i Danmarks strategi for intelligent specialisering, jf. lov om erhvervsfremme.

Virksomheder fra primærsektoren kan deltage i projekter, hvis projektet involverer samarbejde mellem disse virksomheder og virksomheder fra andre sektorer. Primærsektoren kan ikke være fokus for indsatsen, og virksomheder fra primærsektoren kan ikke være eneste målgruppe for indsatserne. Primærsektordeltagelse kan fx være relevant ved udvikling af nye løsninger til landbruget, eller hvor primærproduktion leverer input til udvikling af nye løsninger.

Aktioner til sikring af ligestilling, inklusion og ikkeforskelsbehandling

Der er ikke identificeret særlige udfordringer for ligestilling, inklusion og forskelsbehandling for denne prioritet. Alle projekter skal overholde gældende ret, jf. de horisontale grundforudsætninger. Ansøger skal i ansøgningen om midler redegøre for overholdelse af de horisontale principper. Projektansøgninger sagsbehandles af forvaltningsmyndigheden efter en tjekliste, hvor det bl.a. kontrolleres, om projektets aktiviteter overholder principper om ligebehandling. Den danske lovgivning, der udmønter programmerne under ESI-fondene, vil fastsætte betingelserne for at modtage støtte. Ansøgninger til ESI-fondene kan sendes til de relevante myndigheder, der er indgang til fondene. Erhvervsstyrelsens og Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses hjemmesider overholder de gældende danske regler om tilgængelighed for handicappede.

Ikke-diskrimination og tilgængelighed for personer med handicap er et generelt princip i det danske samfund, og der findes danske retsregler om forskelsbehandling og tilgængelighed, som projekterne skal overholde, jf. de horisontale grundforudsætninger. I henhold til dansk lov er der forbud mod forskelsbehandling på grund af køn for enhver arbejdsgiver, myndighed og organisation inden for offentlig forvaltning og almen virksomhed.

Bestemmelserne i dansk lovgivning vurderes at være tilstrækkelige til at sikre ligebehandling. Af disse årsager vurderes det ikke relevant at opstille yderligere bestemmelser herom i regionalfondsprogrammet eller særlige monitorerings- eller evalueringstiltag, som går videre end kravene i Europa-Kommissionens evalueringsguide.

Offentlige myndigheder skal derudover overholde FN's handicapkonvention, der fx omtaler universelt design og tilgængelighed til ikke alene bygninger, men til produkter og tjenesteydelser i bred forstand. Ingen ansøger vil på grundlag af køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicaps, alder eller seksuel orientering blive forhindret i at ansøge om og opnå støtte under Regionalfonden.

Vurderes flere ansøgninger at være af samme kvalitet i øvrigt, skal der gives prioritet til ansøgninger, der bedst tilgodeser hensynene til lige muligheder og ikke-diskrimination.

Angivelse af de specifikke målområder, herunder den planlagte anvendelse af territoriale redskaber

Der er ikke planlagt anvendelse af territoriale redskaber.

Interregionale og tværnationale aktioner

I Danmark tilstræbes synergi med Horisont Europa (HEU) ved at målrette Regionalfonden til at modne flere danske SMV'er til deltagelse i innovationsprojekter, fx HEU-partnerskaber, med det formål at understøtte *danske, innovative virksomheders internationalisering*. Erhvervsstyrelsen har et tæt samarbejde om innovationsklyngeindsatser med Uddannelses- og Forskningsstyrelsen, der har ressortansvaret for Horisont Europa i Danmark. Alle nationalt udpegede klyngeorganisationer for perioden 2021-2024 er pålagt at gennemføre internationaliseringsaktiviteter. De er derfor et oplagt omdrejningspunkt for internationalt samarbejde på innovationsområdet.

Samarbejde med aktører i et eller flere lande kan indgå i et projekt for at styrke opfyldelsen af projektets mål. Samarbejde med aktører i et eller flere lande kan også tilføjes til allerede eksisterende projekter efter behov. Det er også muligt at gennemføre synkroniserede ansøgningsrunder.

Internationalt samarbejde skal ske i overensstemmelse med Danmarks strategi for decentral erhvervsfremme og/eller EU's strategi for Østersøregionen. Særligt relevante geografiske områder for samarbejde på innovationsområdet er fx Tyskland (fx Slesvig-Holsten, Mecklenburg-Vorpommern og Brandenburg-regionen) og Sverige (fx Skåne-Blekinge-regionen), hvor der forudses potentiale for bl.a. klynge-til-klynge-samarbejde for at binde innovationsøkosystemet tættere sammen på tværs af den dansk-svenske grænse.

I EU's strategi for Østersøregionen er der særligt identificeret potentiale for internationalt samarbejde inden for områderne Innovation, Nutri, Hazards, Bio-economy, Safe, Ship og Transport.

Der er også muligheder for samarbejde forud for eller efter projekter i regi af instrumentet til interregionale innovationsinvesteringer (I3), bl.a. med aktører fra Polen, Estland, Letland og Litauen.

Alle danske regioner deltager i grænseoverskridende programmer, hvilket giver mulighed for, at virksomheder m.fl. fra alle regioner kan deltage i projekter under grænseoverskridende Interreg-programmer. Et område, hvor aktiviteter vil kunne finansieres både gennem Interreg og regionalfondsprogrammet, er aktiviteter til sikring af en optimal udnyttelse af mulighederne ved en kommende fast forbindelse over Femern Bælt.

Påtænkt anvendelse af finansielle instrumenter

Støtten ydes som tilskud, da dette er mest efterspurgt blandt danske SMV'er. Til innovation og internationalisering savner SMV'er også kapital, men der eksisterer allerede en række relevante finansielle instrumenter i Danmark til at imødekomme dette behov. Via tilskud er det også muligt at reducere SMV'ernes risiko ved private investeringer og tilbyde dem faciliterede indsatser, som kan udløse udvikling og innovation. Usikkerhed om gevinsten fremhæves af mange SMV'er som en primær barriere for, at de ikke investerer mere i innovation. Dette understøttes af input fra partnerskabet og af midtvejsevalueringen af regionalfondsprogrammet 2014-2020, som viste, at SMV'erne har svært ved at tilvejebringe private investeringer, hvilket bl.a. kan skyldes, at indsatserne kræver en længerevarende rekrutterings- og faciliteringsproces.

Matchfinansieringsordningen tilbyder lån på op til 3 mio. kr. målrettet nye, videnbaserede iværksættervirksomheder. Med ordningen matcher Vækstfonden privat finansiering fra private business angels, venturefonde mv. med et lån.